

Üniversite Öğrencilerine Göre Spor Ve Değerler Eğitimi

Okan DEMİR¹ Merve BEKTAŞ²

ÖZ

Çalışmada, toplumsal öneme sahip olan değerlerimizin spor ve eğitim yoluyla yeni nesillere aktarılmasında sporun; cinsiyet, eğitim görülen okul, yaş ve spor geçmişi değişkenleri üzerinde farklılık oluşturulması düzeyinin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini 2022-2023 eğitim öğretim döneminde üniversite eğitimine devam eden öğrenciler, örneklem grubunu ise yine bu öğrencilerden gönüllü olarak çalışmaya katılmak isteyen 145 (54 erkek, 91 kız) öğrenci oluşturmuştur. Çalışmada örneklem grubunun verileri Skewness-Kurtosis normal dağılım testine tabi tutulmuş ve -1.5 ve +1.5 değerleri arası normal kabul edilmiştir. Normal dağılım gösteren parametreler T Testi ve ANOVA, normal dağılım göstermeyen değerler Krussal Wallis testi ile analiz edilmiştir. Katılımcıların yaş grupları ile değerlerimiz ölçeği alt boyutları arasındaki verilere bakıldığında sorumluluk alt boyutu arasında ve adalet alt boyutu ile spor geçmişi arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Sonuç olarak, spor geçmişine sahip olan katılımcıların değerler eğitimi ve alt boyutları ile daha yüksek derecede uyum sağladığı, 18-28 yaş grubunda yer alan bireylerin değerler eğitimini 18 yaş altı bireylere göre daha ileri düzeyde algıladığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Spor, değerler eğitimi, psikososyal gelişme, anahtar yetkinlik

Sports And Values Education According To University Students

ABSTRACT

The aim of this study is to investigate the difference of sports on gender, school of education, age and sports history variables in the transfer of values, which have an important place in society, to new generations through sports and education. The population of the study consisted of students continuing their education life in universities, including the spring semester of 2022-2023 and the sample group consisted of 145 (54 male, 91 female) students who voluntarily wanted to participate in the study. In the study, the data of the sample group were subjected to the Skewness-Kurtosis normal distribution test and the distribution was accepted to be normal when the distribution range was between -1.5 and +1.5 values. The parameters showing normal distribution were analysed by T Test and ANOVA, and the values not showing normal distribution were analysed by Krussal Wallis test. When the data between the age groups of the participants and the sub-dimensions of the values scale were examined, a significant difference was found between the responsibility sub-dimension and the justice sub-dimension and the sports background ($p<0.05$). As a result, it can be said that the participants with a sports background have a higher degree of compliance with values education and its sub-dimensions, and individuals in the 18-28 age group perceive values education at a more advanced level than individuals under the age of 18.

Keywords: Sport, values education, psychosocial development, key competences

¹Sorumlu Yazar: Okan DEMİR, okandr61@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8296-6188

² Merve BEKTAŞ, merve_bkts@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-4239-7790

GİRİŞ

Toplumsal hayatın içinde yer alan evrensel değerlerin, toplumu oluşturan bireylere de yansıtılması gerekmektedir. Değerlerin eksik olması toplum içinde olumsuz karşılanan ahlaksızlık, ümitsizlik ve sahip olunacak ve korunulacak kavramların yoksunluğu gibi durumların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir (Maslow, 1996). Değerlerin kazanılmasında farklı birçok görüş öne sürülmüştür. Literatüre bakıldığında oluşan genel kanı; eğitimin, toplumsal ya da bireysel anlamda var olan kültürel, sosyal, normatif birçok bilgi ve beceriyi kendinden sonra gelecek olan nesillere aktarma süreci olduğuna yöneliktir (Çüçen, 2001). Değerler eğitiminin daha etkin bir şekilde topluma kazandırılmasında farklı yöntemler kullanılmıştır. Spordan dini öğelere kadar (kutsal kitapta yer alan kıssaların aktarılması , vb.) dönem dönem farklı yollar izlenmiştir. (Ayyıldız ve Alan, 2015).

Global anlamda insan yaşamındaki değişimlerin geçmişe oranla daha hızlı gerçekleştiği söylenebilir. İş ortamı ve sosyal çevrenin getirdiği stres ve diğer ruhsal faktörler zaman zaman insan hayatını olumsuz yönde etkilemektedir. İnsanların yaşam kalitesinin kötüleşmesi göz önüne alındığında, toplum açısından insan sağlığının iyileştirilmesi ve daha sağlıklı bir yaşam tarzının teşvik edilmesi gittikçe daha fazla önem kazanmaktadır (Palamarchuk vd., 2020). Dünya Sağlık Örgütü'nce 1948 yılında yayımlanan ve tüm dünya tarafından hayata geçirilmeye çalışılan tüzüğünde sağlık kavramını insanların sadece fiziksel olarak iyi hissetmeleri olarak değil bunlara ek olarak sosyal ve ruhsal durumlarının da olumlu bir seyir izlemesi olarak nitelendirmektedir. Ayrıca ferdi olarak yaşamsal faaliyetlerini sürdürmelerinde maddi ve sosyal durumlarını korumak ve verimli hale getirmek için önemli bir araç olarak da ifade edilmiştir (Who, 2006).

İnsan, yaşadığı toplum içinde iletişim kurarak hem kültürel anlamda kendisine katkı sağlar, hem bilişsel olarak gelişir hem de o toplum içinde kendisine yer edinir (Doğan, 2023). Toplum içinde yer edinme ya da başka bir deyişle sosyalleşme kavramının oluşmasında, verimli bir şekilde toplumsal rolleri gerçekleştirebilme becerisi elde etme, insanlarla iletişim kurarak beraber çalışma alışkanlığını kazanılmasında sporun önemli bir yeri olduğu söylenebilir (Aydın ve Bijen, 2018). Spor bütünsel olarak bakıldığında insanların yaşadığı topluma entegre olmasında yardımcı olmakta ve onların sosyalleşerek daha dinamik bir yaşam tarzı kazanmasında önemli bir görev üstlenmektedir. Gelişmiş toplumlarda sportif etkinliklerin kollektif bir biçimde gerçekleşmesi sebebiyle o toplumu oluşturan fertler farklı insanlar tanımak ve onlar ile farklı gruplar oluşturma şansını elde etmektedir (Çaha, 2000). Spor, toplumsal uyum ve empati gibi değerlerimizin gelişimini teşvik etmektedir. Takım sporları, bireylerin bir araya gelerek ortak bir hedefe ulaşmak için iş birliği yapmalarını gerektirir. Bu deneyim, birlikte çalışma, başkalarını dinleme, anlama ve empati kurma becerilerinin geliştirilmesine yardımcı olur. Spor, farklı kültürlerden ve arka planlardan gelen insanları bir araya getirmekte ve toplumsal uyumu destekleyerek hoşgörü ve saygı gibi değerlerin yayılmasına katkıda bulunmaktadır. Bir başka açıdan spor, liderlik ve sorumluluk gibi değerlerin gelişimini desteklemektedir. Takım kaptanları, antrenörler ve diğer lider figürler, takım arkadaşlarına örnek olmak, motivasyon sağlamak ve sorumluluklarını yerine getirmek gibi önemli rol modelleridir. Bu liderlik deneyimi, sporcuların liderlik becerilerinin geliştirilmesine ve sorumluluk bilincinin artmasına yardımcı olmaktadır. Spor, bireyleri kendi eylemlerinin sonuçlarına ve takımlarının başarısına katkıda bulunmaya teşvik ederek sorumluluk duygusunu güçlendirmektedir (Grossing, 1991).

Spor, saygı ve fair play (adil oyun) değerlerini vurgular. Spor etiği, rakiplere, hakemlere ve kurallara saygı göstermeyi öğretir. Oyunun ruhunu ve fair play'i koruma anlayışı bireylerin dürüst, adil ve ahlaki davranışlar sergilemelerine teşvik eder. Spor aktiviteleri, bireylerin başkalarının haklarına ve farklılıklarına saygı duymalarını öğrenmelerine yardımcı olur. Fiziksel aktiviteye dayalı olmasının ötesinde spor, bireylerin ve toplumun değerlerini şekillendiren ve güçlendiren bir eğitim aracıdır. Disiplin, özdenetim, sabır, azim ve özveri gibi değerleri içeren spor aktiviteleri, bireylerin bu özellikleri güçlendirmesine yardımcı olur. Sporda hedeflere ulaşma, zorluklarla başa çıkma, başarı ve başarısızlıkla baş etme deneyimleri, bireylerin karakterlerini olumlu yönde etkilediği ve onları güçlendirdiği söylenebilir (Coakley, 2020).

Değerler eğitimi, herhangi bir topluluğun oluşmasında yer alan fertlerin, hayatları boyunca sergiledikleri

davranışları gözlemleyen, insan yaşamına pozitif katkı sağlamayı amaçlayan yaşam kalitesini artırmak için her insanda bulunması gerektiği kanısı oluşan evrensel değerlerin bireylere kazandırıldığı bir süreçtir (Lakshimi, 2009). Değerler eğitiminin insanın yaşamında yer alan ve ona yön veren evrensel ilkeler ışığında ilerlemesi sadece okullarda olmamaktadır. İnfomal eğitim de denilen ve sosyal çevrede gerçekleşen etkinliklerle, adalet, sevgi, saygı, yardımseverlik, paylaşma gibi faktörlerin kazandırılması insanların yaşam kalitesine ve toplumsal huzura yönelik farklı alanların da bu eğitimde katkısı olduğu söylenilebilir (Arslan, 2022).

Küresel anlamda gerçekleşen ve yeryüzündeki tüm ülkelerin katılmak için yoğun çaba harcadığı olimpiyatlar aslında yaşatılması gereken değerler olgusunun bir sembol organizasyonu haline gelmiştir. Olimpizm felsefesi temelinde evrensel ahlak değerlerini yaşatmak ve bu değerlerin farklı kültürden sporcuların da ortak bir hedef doğrultusunda birbirlerine karşı uygulamasını temel alan bir düşünce biçimidir (Erdemli, 1997). Bu doğrultuda evrensel değerlerin öğretilmesinde spordan faydalanmanın kalıcı sonuçlar ortaya koyabileceği söylenebilir (Harrison vd., 2001).

Ulusal ve uluslararası eğitim camiasında bireylerin küçük yaşlardan itibaren okul hayatlarında yer alan “değerler eğitimi” hem uygulamalar yoluyla hem de ders kitapları aracılığı ile Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ülkemizdeki eğitim sisteminin de bir parçası haline gelmiştir.

Edgar Dale’ye ait olan yaşantı konisinde de ifade edildiği gibi yaygın görüşe göre en kalıcı öğrenme yaparak yaşayarak öğrenme olarak ön plana çıkmaktadır (Lee ve Reeves, 2007). Bu çalışmada değerler eğitiminin teorik dersler yerine beden eğitimi ve spor yoluyla öğretilmesi düşüncesinin öğrencilerin sahip olduğu değişkenlere göre farklılık oluşturma düzeyi incelenmiştir.

2.YÖNTEM

2.1.Araştırmanın Modeli

Çalışmanın modeli nicel araştırma yöntemlerinden olan tarama modeli esas alınarak düzenlenmiştir. Sayısal verilere dayalı olarak araştırılması hedeflenen problem ve hipotezlere yönelik elde edilen bulguların numerik bir şekilde ifade edilerek analiz edilmesi nicel araştırma olarak betimlenmektedir (Büyüköztürk, 2006). Bu araştırma modelinde hipotezler aşağıda belirtildiği gibi bağımsız değişken olan yaş, cinsiyet, eğitim alınan fakülte/ yüksekokul ve spor geçmişi parametreleri ile değerler eğitiminin alt boyutlarında meydana gelen farklılık üzerinden oluşturulmuştur.

H1: Spor, değerler eğitimi açısından yaş gurupları arasında anlamlı farklılık oluşturmuştur.

H2: Spor, değerler eğitimi açısından farklı cinsiyetler arasında anlamlı farklılık oluşturmuştur.

H3: Spor, değerler açısından spor geçmişine sahip bireyler arasında anlamlı farklılık oluşturmuştur.

H4: Spor, değerler açısından farklı bölümlerde eğitim gören öğrenciler arasında anlamlı farklılık oluşturmuştur.

2.2.Araştırmanın Evreni ve Örneklem Grubu

Araştırmanın evrenini Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı’na bağlı devlet üniversitelerinde 2022-2023 bahar dönemi de dahil olmak üzere eğitim hayatını sürdüren öğrenciler, örneklem grubunu ise bu eğitim kurumlarında okuyan ve basit rastgele yöntemine uygun olarak gerek öğrenciler arasında yaygın olan sosyal medya gerekse diğer iletişim kanalları aracılığıyla iletişim kurulan ve gönüllü olarak çalışmaya katılmak isteyen 145 öğrenci oluşturmuştur.

2.3.Veriler Toplama Aracı

Araştırmada Kangalgil ve ark. (2021) tarafından geliştirilen "Beden Eğitimi Dersi Değerler Ölçeği" kullanılmıştır. Ayrıca araştırmacılar tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" ile öğrencilere ait demografik bilgiler (yaş, cinsiyet, spor geçmişi, okuduğu bölüm,..) elde edilmiştir. Bu ölçek sorumluluk, adalet, yardımseverlik, özdenetim ve dostluk alt boyutlarından oluşmaktadır. Ayrıca belirtilen ölçekte yer alan maddelerin tümü, 1-Hiç Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3- Kararsızım, 4-Katılıyorum, 5-Kesinlikle

Katılıyorum şeklinde puanlanmaktadır.

2.4.Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde G Power ve Spss 23 paket programları kullanılmıştır. Etki analizi yakın dönemde eğitim alanında ortaya konulan çalışmalarda sıklıkla kullanılan bir yöntemdir. Etki analizi ve sonucunda güç testi kullanılarak ideal örneklem sayısı elde edilmektedir (Beins ve Mc Carthy, 2012). Çalışmada örneklem grubunun verileri Skewness-Kurtosis normal dağılım testine tabi tutulmuş ve dağılım aralığı -1.5 ve +1.5 değerleri arasında yer alan değerlerin dağılımının normal olduğu kabul edilmiştir (Tabachnick, 2013). Seçenek sayısı ikiye kadar olan değişkenlerin farklılığı T testi aracılığı ile ikiden fazla seçeneğe sahip olan parametreler arasındaki farklılık ise ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Normal dağılıma sahip olan parametrelerin incelenmesinde kullanılan parametrik testler olan ANOVA ve T testi için anlamlı farklılık düzeyi %95 güven aralığında $p < 0.05$ değeri olarak kabul edilmiştir. Normal dağılıma sahip olmayan ve ikiden fazla seçeneği bulunan parametreler için ise Krussal Wallis testi uygulanmıştır (Can, 2022).

3.BULGULAR

Araştırmada yer alan parametrelere normallik analizi yapılmış olup yaş değişkenine ait Skewness Kurtosis değerleri (2.67- 21.7) belirlenen aralığın dışında bulunmuş diğer tüm parametreler ise normal dağılım göstermiştir. Katılımcılara ait tanımlayıcı istatistik bilgileri Tablo.1' de gösterilmiştir.

Tablo.1 Katılımcılara ait tanımlayıcı istatistikler

		n	Geçerli Yüzde (%)	Toplam Yüzde (%)
Yaş	18 yaş altı	3	2,1	2,1
	18-28	136	93,8	95,8
	29-39	5	3,4	99,3
	40 yaş ve üstü	1	0,7	100
	TOPLAM	145		
Cinsiyet	Erkek	54	37,2	37,2
	Kadın	91	62,8	100
	TOPLAM	145		
Bölüm	Besyo	32	22,1	22,1
	Myo	44	30,3	52,4
	Sağlık Bilimleri	69	47,6	100
	TOPLAM	145		
Spor Geçmişi	0-1 yıl	74	51,0	51,0
	2-3 yıl	35	24,5	75,5
	3-4 yıl	16	11,0	86,5
	5 yıl ve üzeri	20	13,8	100
	TOPLAM	145		

Katılımcıların %2,1'i 18 yaş altı, %93,8'i 18-28 yaş aralığında, %3,4'ü 29-39 yaş aralığında ve %0,7'si ise 40 yaş üstü bireylerden oluşmaktadır. Katılımcıların %37,2'si erkek ve %62,8'si kadındır. %22,1'i Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu/Spor Bilimleri Fakültesi, %30,3'ü Meslek Yüksekokulu ve %47,6'sı Sağlık Bilimleri'nde eğitim görmektedir. Bireylerin %51'inin 0-1 yıl arasında, %24,5'inin 2-3 yıl arasında, %11'inin 3-4 yıl arasında ve %13,8'inin 5 yıl ve üzeri spor geçmişine sahip olduğu görülmektedir.

Tablo.2 Değerlerimiz Ölçeği ve Cinsiyet Değişkenine Ait T Testi Analiz Tablosu

Alt Boyutlar	Cinsiyet	n	\bar{x}	S.s.	t	sd	p
Sorumluluk	Erkek	54	4,29	0,73	0,469	143	,640
	Kadın	91	4,35	0,63			
	TOPLAM	145					
Adalet	Erkek	54	4,14	0,89	1,363	143	,169
	Kadın	91	4,32	0,71			
	TOPLAM	145					
Yardımseverlik	Erkek	54	4,21	0,75	1,639	143	,103
	Kadın	91	4,02	0,65			
	TOPLAM	145					
Özdenetim	Erkek	54	4,16	0,71	1,139		,256
	Kadın	91	4,30	0,66			
	TOPLAM	145					
Dostluk	Erkek	54	3,98	0,83	1,041		,300
	Kadın	91	4,12	0,69			
	TOPLAM	145					

Değerlerimiz ölçeğinin alt boyutları olan sorumluluk, adalet, yardımseverlik, özdenetim ve dostluk ile cinsiyet değişkeni arasında herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Tablo.3 Değerlerimiz Ölçeği Yaş Değişkenine Ait Krussal Wallis Test Tablosu

Alt Boyutlar	Yaş	n	Sıra Ort.	X ²	sd	p	Post Doc
Sorumluluk	a.18 yaş altı	3	19,33	7,03	3	,041*	b>a
	b.18-28	136	75,15				
	c.29-39	5	52,70				
	d.+40 yaş	1	42,50				
	TOPLAM	145					
Adalet	a.18 yaş altı	3	67,00	2,08	3	,555	
	b.18-28	136	74,01				
	c.29-39	5	48,00				
	d.+40 yaş	1	78,50				
	TOPLAM	145					
Yardımseverlik	a.18 yaş altı	3	71,50	2,18	3	,535	
	b.18-28	136	74,30				
	c.29-39	5	54,70				
	d.+40 yaş	1	29,50				
	TOPLAM	145					
Özdenetim	a.18 yaş altı	3	71,50	0,47	3	,926	
	b.18-28	136	73,31				
	c.29-39	5	71,10				
	d.+40 yaş	1	45,50				
	TOPLAM	145					
Dostluk	a.18 yaş altı	3	83,00				

b.18-28	136	73,01			
c.29-39	5	68,40			
d.+40 yaş	1	64,50			
TOPLAM	145		0,28	3	,963

*p<0.05

Katılımcıların yaş grupları ile değerlerimiz ölçeği alt boyutları arasındaki verilere bakıldığında sorumluluk alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuş; adalet, yardımseverlik, özdenetim ve dostluk alt boyutlarında anlamlı farklılık saptanmamıştır. Yapılan Post Doc analizi (Games- Howell) sonucunda 18-28 yaş aralığındaki bireylerin, 18 yaş altındaki bireylerle karşılaştırıldığında spor eğitimi sayesinde kazandığı sorumluluk duygusunun daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo.4 Değerlerimiz Ölçeği Eğitim Görülen Bölüm ANOVA Test Analizi

Alt Boyutlar	Bölüm	n	\bar{x}	S.s.	Varyans Kaynağı	sd	F	p	Post Doc
Sorumluluk	Besyo	32	4,33	0,48	G.arası	2	0,39	0,962	
	Myo	44	4,34	0,75	Grup içi	142			
	Sağlık Bilimleri	69	4,36	0,59					
	TOPLAM	145	4,35	0,62					
Adalet	Besyo	32	4,31	0,56	G.arası	2	0,95	0,909	
	Myo	44	4,23	0,88	Grup içi	142			
	Sağlık Bilimleri	69	4,25	0,82					
	TOPLAM	145	4,25	0,79					
Yardım severlik	Besyo	32	4,17	0,49	G.arası	2	0,25	0,778	
	Myo	44	4,08	0,86	Grup içi	142			
	Sağlık Bilimleri	69	4,16	0,66					
	TOPLAM	145	4,14	0,69					
Özdenetim	Besyo	32	4,32	0,53	G.arası	2	0,45	0,634	
	Myo	44	4,17	0,84	Grup içi	142			
	Sağlık Bilimleri	69	4,26	0,63					
	TOPLAM	145	4,25	0,68					
Dostluk	Besyo	32	4,09	0,66	G.arası	2	0,34	0,966	
	Myo	44	4,05	0,87	Grup içi	142			
	Sağlık Bilimleri	69	4,07	0,71					
	TOPLAM	145	4,07	0,75					

Katılımcıların eğitim hayatlarına devam ettikleri bölümler ile değerlerimiz ölçeği alt boyutlarının test edildiği ANOVA analizine bakıldığında BESYO, MYO ve Sağlık Bilimleri öğrencileri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo.5 Değerlerimiz Ölçeği Spor Geçmişi ANOVA Test Analizi

Alt Boyutlar	Spor Geçmişi	n	\bar{x}	S.s.	Varyans Kaynağı	sd	F	p	Post Doc
Sorumluluk	0-1 yıl	74	4,33	0,48	G.arası	3	0,67	0,571	
	2-3 yıl	35	4,34	0,75	Grup içi	141			
	3-4 yıl	16	4,36	0,59					
	5 yıl ve üzeri	20	4,35	0,48					
	TOPLAM	145	4,35	0,62					
Adalet	0-1 yıl	74	4,31	0,56	G.arası	3	2,70	0,041*	a>b
	2-3 yıl	35	4,23	0,88	Grup içi	141			
	3-4 yıl	16	4,25	0,82					
	5 yıl ve üzeri	20	4,48	0,46					
	TOPLAM	145	4,28	0,77					
Yardım severlik	0-1 yıl	74	4,17	0,49	G.arası	3	0,68	0,561	
	2-3 yıl	35	4,08	0,86	Grup içi	141			
	3-4 yıl	16	4,16	0,66					
	5 yıl ve üzeri	20	4,50	0,41					
	TOPLAM	145	4,25	0,68					
Özdenetim	0-1 yıl	74	4,32	0,53	G.arası	3	1,47	0,225	
	2-3 yıl	35	4,17	0,84	Grup içi	141			
	3-4 yıl	16	4,26	0,63					
	5 yıl ve üzeri	20	4,27	0,49					
	TOPLAM	145	4,14	0,69					
Dostluk	0-1 yıl	74	4,09	0,66	G.arası	3	1,27	0,286	
	2-3 yıl	35	4,05	0,87	Grup içi	141			
	3-4 yıl	16	4,07	0,71					
	5 yıl ve üzeri	20	4,19	0,14					
	TOPLAM	145	4,07	0,62					

*p<0.05

Tablo.5’de yer alan bilgiler incelendiğinde katılımcıların spor geçmişleri ile değerlerimiz ölçeğinin alt boyutları olan sorumluluk, yardımseverlik, özdenetim ve dostluk arasında anlamlı bir farklılık saptanamamıştır. Adalet alt boyutu ile spor geçmişi arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (p<0.05). Yapılan post doc analizi sonucunda spor geçmişi 0-1 yıl arasında olan bireylerin adalet duygusunun 2-3 yıl spor geçmişine sahip olanlara oranla daha yüksek olduğu söylenebilir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Yapılan araştırmada Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından eğitim müfredatının bir parçası haline getirilen “Değerler Eğitimi” kavramı beden eğitimi ve spor açısından değerlendirilmiştir. Bilindiği gibi “Değerler” MEB tarafından hazırlanan 5.6.7. ve 8. sınıflara yönelik Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı’nın içinde öğretim programları perspektifinde oluşturulan ilkeler toplamı olarak ifade edilmiş ve kök değerler ve yetkinliklerin kazandırılması temel öğretim amacı olarak vurgulanmıştır. Buna göre araştırma modelimizde yer alan hipotezlerimiz ve elde edilen sonuçlar karşılaştırıldığında:

“H1: Spor, değerler eğitimi açısından yaş grupları arasında anlamlı farklılık oluşturmuştur.” hipotezi kabul edilmiştir. Elde edilen bulgulara bakıldığında (Tablo.2) yaş grupları arasında sorumluluk alt boyutunda anlamlı farklılık oluşmuştur.

“H2: Spor, değerler eğitimi açısından farklı cinsiyetler arasında anlamlı farklılık oluşturmuştur.” hipotezi reddedilmiştir. Cinsiyet parametresi bağlamında katılımcılar arasında herhangi bir farklılık tespit edilememiştir.

“H3: Spor, değerler eğitimi açısından farklı spor geçmişine sahip bireyler arasında anlamlı farklılık oluşturmuştur.” hipotezi kabul edilmiştir. Çalışmada yer alan veriler (Tablo.5) adalet alt boyutunda farklı spor geçmişine sahip katılımcılar arasında anlamlı farklılık oluştuğunu göstermiştir.

“ H4: Spor, değerler eğitimi açısından farklı bölümlerde eğitim gören öğrenciler arasında anlamlı farklılık oluşturmuştur.” hipotezi reddedilmiştir. BESYO, MYO ve Sağlık Bilimleri Fakülteleri’nde eğitim gören bireyler arasında herhangi bir farklılık tespit edilememiştir.

Okudan ve Eksi (2011) yılında yaptıkları çalışmada Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı okullarda yer alan eğitim yöneticilerinin perspektifinde değerler eğitimi değerlendirmiş, bireylerin cinsiyet ve eğitim durumları üzerinde anlamlı farklılıklar saptanmış fakat görev yaptığı pozisyon ve kıdemi üzerinde herhangi bir farklılık tespit edilememiştir. Bu bulgu çalışmamızda değerler eğitimi ve cinsiyet değişkeni arasındaki analiz sonuçları ile uyumsuzdur. Aradaki farklılığın sebebi öğrenci bakış açısı ile yönetici bakış açısı arasındaki değişiklik ve yılların getirdiği yaşlanışlığın cinsiyet bazında kişilerde farklılığa sebep olması gösterilebilir.

Aktepe ve Yalçınkaya (2016) yaptıkları çalışmada ilköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki öğrencilerin görüşlerinin demografik ölçeklere göre değerlendirildiği çalışmada özellikle 3. Sınıf öğrencileri arasında kızların değerler eğitimi konusunda farklılaştığını tespit etmiştir. Elde edilen bulgu yapılan bu çalışma verileri ile farklılık göstermektedir. Bunun nedeni kız öğrencilerin o yaş grubunda daha fazla aile değerleri tarafından koruyucu bir şekilde eğitilmesi ve bunda da yerli kültürün etkin olması, üniversite düzeyine gelen öğrencilerde ise hem erkek hem de kız olsun çevresel faktörlerin daha etkin faktör haline gelmesinin rolü olduğu söylenebilir.

Güven (1992), sporla ilgilenen ve spor geçmişine sahip olan bireylerin daha başarılı olduğunu ve kendi kültürünü yansıtmada ve yaşatmada başarılı ve istekli olduğunu ifade etmiştir. Bu yapılan çalışmayı destekler niteliktedir. Çalışmamızda spor geçmişi 0-1 yıldan daha fazla olan ve 2-3 yıl spor geçmişine sahip olan bireylerin değerlerine bağlılık düzeyinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Yoncalık ve Keleş (2019), ilköğretim 8. sınıfta eğitim gören öğrencilerin istenilen tutum ve davranışların alışkanlık haline getirilmesinde beden eğitimi ve spor dersinin etkisine yönelik yaptığı araştırmasında lisanslı olarak spor yapan daha net bir ifadeyle bir spor geçmişine sahip olan bireylerin diğer öğrencilere oranda kazanımlarının daha yüksek olduğunu saptamıştır. Belirtilen araştırmadaki sonuç ile çalışmamızda elde edilen sonuçların uyum gösterdiği söylenebilir.

Engin (2014) yılında yaptığı çalışmada türkçe ve beden eğitimi öğretim programları ile bütünleştirilerek verilen değerler eğitiminin öğrenci üzerindeki etkisine yönelik olarak gerçekleştirdiği çalışmada kadın ve erkek öğrenciler arasında herhangi bir farklılık bulamamış, sonuçların birbirine yakın olduğunu ifade etmiştir. Bahsedilen çalışmadaki bulgular ve araştırmamızdaki veriler paralellik göstermektedir.

Kasapoğlu (2013) okullarda yaptığı çalışmada öğrencilerin özellikle buldukları yaş gruplarına yönelik olarak değerler eğitiminin düzenlenmesi gerektiğini bunun da ilk ve ortaöğretim düzeyinde en etkili olabilecek yöntemlerinden birinin hikaye ve yaratıcılık olduğunu ifade etmiştir. Bu görüşün çalışmamızda sağlanan bulgular ile uyumlu olduğu söylenebilir. Araştırma bulgularımızda da farklı yaş gruplarının değerler eğitimi üzerinde farklılaştığı tespit edilmiştir.

Ulusoy ve Dilmaç (2012) gerçekleştirdikleri araştırmada değerlerin öğrenciye kazandırılmasında etkinlikler gerçekleştirilmesinin daha kalıcı sonuçlar ortaya koyabileceğine yönelik olarak görüş bildirmişlerdir. Bu anlamda etkinliklerin araştırmamızdaki spor geçmişine sahip bireylerde (daha fazla sportif etkinlik yapan öğrencilerde) farklılık meydana getirdiğine bakıldığında uygulamaya yönelik olarak gerçekleştirilecek olan değerler eğitiminin öğrencilerde farklı öğrenme düzeyleri sağladığı

söylenbilir.

Tezcan ve Akçakoyun (2022) üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmalarda düzenli olarak fiziksel aktivite gerçekleştiren öğrencilerin öz yeterlilik ve öz denetim gibi bireysel yetkinliklerinin diğer öğrencilere göre daha iyi seviyede olduğunu saptamıştır. Değerlerin hem bireyden topluma doğru yönelim izlediği düşünüldüğünde çalışmamızdaki bulgularda spor geçmişi daha fazla olan sporcularda da benzer veriler elde edilmiştir. Bu anlamda çalışmamızdaki sonuçların bu araştırma ile uyuşan verilere sahip olduğu söylenbilir.

Araştırmamızda spor geçmişine sahip olan katılımcıların değerler eğitimi ve alt boyutları ile daha yüksek derecede uyum sağladığı, 18-28 yaş grubunda yer alan bireylerin değerler eğitiminin vermek istediği anahtar yetkinlikleri 18 yaş altı bireylere göre daha ileri düzeyde algıladığı söylenbilir. Cinsiyet ve eğitim görülen bölümün değerler eğitimi odağında öğrenci/katılımcılar arasında bir farklılık oluşturmadığı ifade edilebilir.

Sonuç olarak eğitim ve öğretim kavramları günümüzde sadece sınıf ortamında değil farklı koşullar altında ve çoğu zamanda dijital ortamlarda dahi etkinlikler sağlamaktadır. Değerler eğitiminin kalıcı hale gelmesi için ve bunun kişilerin yaşamında alışkanlık haline getirilmesinde fiziksel aktivite, eğitsel oyunlar gibi beden eğitimi ve spor ile ilgili kavramların etkili bir yöntem olduğu söylenbilir. Gerek araştırmamızda gerekse literatürde yer alan diğer çalışmalarda etkinlik yoluyla belirli kazanımların elde edilmesinin daha verimli olduğuna yönelik bulgular elde edilmiştir. Bireylerin ve özellikle öğrencilerin belirli yaş dönemlerinde sosyalleşerek kendilerini geliştirdikleri dikkate alındığında, beden eğitimi ve spor yoluyla, takım sporları gibi faaliyetler çerçevesinde kazandırılmak istenen değerlerin daha kolay ve etkin bir şekilde öğrencilerin hayatlarında yer edineceği söylenbilir.

KAYNAKLAR

- Aktepe, V. ve Yalçınkaya, E. (2016). Okul ortamında değerler eğitiminin öğrenci görüşlerine göre çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 17(2), 113-131.
- Arslan U.(2022). <https://okul.com.tr/okul-oncesi/makaleleri/degerler-egitimi-490> Erişim Tarihi: 05.06.2023.
- Aydın E. ve Bijen T. (2018). Lise Öğrencilerinin Spor ve Sosyalleşme Düzeyleri. Uluslararası İkinci Akademik Spor Araştırmaları Kongresi. Batum.
- Ayyıldız M. ve Alan S. (2015). Kuran Kıssalarını (Hz Süleyman İle Belkıs Ve Hz.Musa İle Hızır Kıssaları Örnekleme) Hikâye Tekniğiyle Çözümleme Ve Şahsiyet Eğitimi. Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 10/7, p. 167-178.
- Beins BC. and McCarthy M.A. (2012). Research Methods and Statistics. New Jersey: Pearson Education, Inc.; p.149-7.
- Büyüköztürk, Ç. (2006). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları ve Yorum (6. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Can A. (2022). Spss ile Bilimsel Araştırma Sürecinde Veri Analizi. Pegem Akademi Yayıncılık Ankara.
- Coakley J. (2020). Sports and Society: Issues and Controversies. Mc Graw Will E Book.
- Çaha, Ö. (2000). Spora Yaslanarak Bir Nefes Almak, Beta Yayınları, Ankara.
- Çüçen A. (2001). Bilgi Felsefesi: Asa Kitapevi, Bursa.

- Doğan N. (2022). İletişim Bilimine Zihinsel ve Dilsel Bir Bakış. III. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi. Gümüşhane.
- Ekşi H. ve Okudan, A. Y. (2011). Eğitim yöneticilerinin bakış açısı ile değerler eğitimi. www.researchgate.net Erişim Tarihi: 13.06.2023
- Erdemli A. (1997). Spor, Olimpizm ve Hümanizm. Felsefe Arşivi Yayınları.
- Engin, G. (2014). Türkçe ve beden eğitimi öğretim programları ile bütünleştirilmiş değerler eğitimi programının etkililiği.
- Grössing, S. (1991). Beden ve Spor-Hareket,I. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu,Ankara:Milli Eğitim Basımevi.
- Güven, Ö. (1992). Spor Anlayışımız ve Sporun Sosyo-Ekonomik İşlevi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8 (1), 35.
- Harrison, J.M., Blakemore,C.L., Buck, M.(2001). Instructional Strategies For Secondary School Physical Education, Boston: McGraw Hill Book Company
- Kasapoğlu, H. (2013). Okulda Değer Eğitimi Ve Hikâyeler . Milli Eğitim Dergisi , 43 (198) , 97-109 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/milliegitim/issue/36170/406658>
- Keleş, M. ve Yoncalık, O. (2019). Beden Eğitimi ve Spor Dersi ve İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinde Değerler Eğitimi. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 13 (3) , 230-237.
- Lakshimi, C. Value Education: An Indian Perspective on the Need for Moral Education in a time of Rapid Social Change, Journal of College and Character, 2009; 10 (3).
- Lee, S. J., & Reeves, T. C. (2007). Edgar Dale: A significant contributor to the field of educational technology. Educational Technology, 47(6), 56.
- Maslow, A. H. (1996). Future visions: The unpublished papers of Abraham Maslow. (E. Hoffman, Ed.). Sage Publications, Inc.
- Palamarchuk, O., Gurevych, R., Maksymchuk, B., Gerasymova, I., Fushtey, O., Logutina, N., Maksymchuk, I. (2020). Studying innovation as the factor in professional self-development of specialists in physical education and sport. Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala, 12(4), 118-136
- Tezcan, E., & Akçakoyun, F. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Fiziksel Aktivitelere Katılım Durumlarına Göre İletişim Becerisi Ve Egzersiz Öz-Yeterlik Düzeylerinin İncelenmesi. Efe Akademi Yayınları.
- Ulusoy, K., & Dilmaç, B. (2012). Değerler eğitimi. Ankara: Pegem Akademi.
- World Health Organization. (2006). Constitution of the World Health Organization – Basic Documents, Forty-fifth edition, Supplement, October 2006.